

Sportveldbeheer in schoot van verenigingen

Vandaag de dag komt er bij veel sportveldbeheerders geen maaier of verticuteerder meer aan te pas. Zij besteden uit, waar hun vaders als sportveldbeheerder nog zelf het gras maaiden, of met een prikstok rondliepen. Maar de toekomst schetst een nieuw beeld: de kantoorclerk. Het begint erop te lijken dat er een trend ontstaat binnen de gemeenten om het beheer van sportcomplexen in zijn geheel van de hand te doen. Zo hoeft ook Henk Gertsen van de gemeente Lingewaard niet meer naar onderhoudsaanbestedingen om te kijken. Hij schuift aan in een bloes en nette broek, met een stapel paperassen naast zich op tafel: "Toen we het onderhoud nog vanuit de gemeente deden, stelden verenigingen de hele tijd vragen als 'wanneer komen jullie nou renoveren, of onderhoud plegen?' Nu regelen zij dat mooi allemaal zelf."

Auteur: Karlijn Raats

De gemeente Bommel, waar Henk Gertsen (54) sinds 1991 werkt, valt sinds 2000 onder de nieuwe gemeente Lingewaard, samen met Gent, Huissen en nog wat kleine dorpjes. De opgeruimd ogende, vriendelijke man heeft nooit echt affiniteit met groen gehad, maar is goed in het organiseren van accommodatiebeheer: "En dus ook in sportaccommodatiebeheer". Zijn werk valt onder de afdeling Welzijn en Onderwijs. Een breed takenpakket. Kan hij dat allemaal wel bolwerken?

Gertsen: "Ja, want we hebben de sportverenigingen geprivatiseerd. De gemeente voert alleen nog renovaties op sportcomplexen uit op basis van meerjarenplannen. Zo hebben we in Doornenburg op sportcomplex De Vijzel enkele jaren terug het hoofdveld gerenoveerd, onlangs op Schalkshof in Huissen het hoofdveld opgeknapt en in Bommel drie trainingsvelden gerenoveerd." Dat is aardig wat, menig sportvereniging die dit leest, zal jaloers zijn. Is de gemeente Lingewaard een suikeroompje?

"Nee, hoor", lacht de accommodatiebeheerder. "Deze renovaties stonden bij de afzonderlijke gemeenten al jaren op het plan, maar die schoven ze vooruit omdat de gemeentelijke herindeling eraan zat te komen. De gemeenten vonden het een grote investering, terwijl de regelgeving voor de toekomst nog onzeker was. Nu moeten we enkele velden vlak achter elkaar vervangen, omdat sommige al wel veertig jaar oud zijn."

ISA-Sport

Zijn de afzonderlijke gemeenten na de herindeling ook goedkoper uit met renovaties nu alles uit een gezamenlijke pot komt?

Gertsen: "Dat geldt in elk geval niet voor Bommel. Voordeel is dat we vroeger alle renovaties ad hoc deden. Na de herindeling kwamen er meerjarenplannen voor het renovatiebeleid. We zien precies welke velden in de komende jaren op ons af komen voor een oppoetsbeurt."

Niet alleen de verantwoordelijkheid voor veldonderhoud heeft de gemeente uitbesteed. Ook de meerjarenplannen van de gemeente hebben vorm gekregen door een derde partij, NOC*NSF-dochter ISA-Sport. Die wil sporters helpen aan goede sportaccommodaties door keuringen, advies aan exploitanten en het testen en ontwikkelen van nieuwe materialen. Gertsen: "ISA-Sport keurt onze velden één keer

in de drie jaar intensief en houdt daarnaast twee keer per jaar een 'quickscan' op maai- en bemestingsonderhoud. Ook doet zij verslag bij ons uit over de staat van een veld, zodat we weten wanneer een veld aan vervanging toe is, of wanneer een vereniging zijn veld verwaarloost. Dat laatste is nooit het geval, maar mocht dat ooit gebeuren, dan gaat de gemeente op advies van ISA-Sport met de vereniging om de tafel zitten om het probleem te bespreken."

De gemeente voert alleen nog renovaties op sportcomplexen uit op basis van meerjarenplannen.

Ogen en oren

Kennelijk is de gemeente er nogal wat aan gelegen hun eigen oren en ogen uit handen te geven aan een dienstverlener als ISA-sport en de verenigingen zelf. De gemeente heeft het volste vertrouwen in zowel een hoog managementniveau van de verenigingen naar uitvoerende aannemerspartijen als in het oordeel van het sportplatform over dat managementvermogen. Natuurlijk steekt het euroteken daarachter, maar hoe zit het vervolgens met de kwaliteit van de sportvelden? Gertsen: "De privatisering kwam inderdaad voort uit bezuinigingen. Maar de verenigingen hebben niet tegengestribbeld. Alles is in goed overleg gegaan. Nu zijn verenigingen zelf blij. Vooral over het feit dat ze onderhoud veel sneller zelf kunnen doen, omdat ze veel sneller ter plaatse zijn dan wij wanneer ze waarnemen dat er iets aan het veld moet gebeuren. Wij stonden er te ver vanaf. Door de privatisering is het onderhoud aan de velden er alleen maar beter op geworden." Komt de hoogte van het bedrag aan de sportclubs overeen met wat zij kwijt zijn aan onderhoud?

"De verenigingen gaan er financieel op vooruit, als ze het goed aanpakken. De hoogte van het bedrag heeft de gemeente ingesteld op de aanname dat de clubs alle werkzaamheden uitbesteden. Verder krijgen alle sportorganisaties hetzelfde geldbedrag van ons om hun veldverzorging te regelen en hoeven zij ook geen huur meer te betalen. Verenigingen met een

kunstgrasveld krijgen meer geld voor onderhoud. Bij de aanleg voor het kunstgrasveld wordt echter vaak in het contract vastgelegd dat de aannemer voor vijf of tien jaar ook het onderhoud moet verrichten, dus dan hoeft de vereniging er nog niets aan te doen. Zij hoeven alleen het dagelijks onderhoud te doen, sigaretpeuken of snoeppapiertjes van het veld oprapen."

Groene vingers

Hoe arrangeren zij het hele reilen en zeilen met die aannemers? Gertsen: "Ze regelen hun eigen mensen die contact houden met de aannemers. En ook wat eigen materialen. Dit gaf in het begin wel wat problemen. Dan kregen we te horen van de sportverenigingen dat ze moeite hadden vrijwilligers voor die taak te vinden. Wij als gemeente moesten ze er een paar keer op wijzen dat het geldbedrag hoog genoeg was om uit te besteden. Dat doet nu iedereen ook netjes." Hij vervolgt: "De verenigingen kunnen ieder jaar zelf bepalen door wie zij het onderhoud laten doen. Dat kiezen van een aannemer gaat goed, er zit vooralsnog voldoende kwaliteit bij de aannemers en kennis om het onderhoud goed te doen. Dat is het voordeel van privatiseren. Het verkoopbeleid ligt echter in zijn geheel bij de vereniging, dus als het niet goed is, moeten zij ook zelf de aannemer een schop onder de kont geven."

De schoolkennis over sportvelden heeft evenwel nooit bij de verenigingen gelegen, traditioneel bezat de gemeente de groene grasvingers voor veldinspecties. Verenigingen hebben die kennis nu nodig om goede controle te houden over hun velden. Waar halen zij die vandaan? Gertsen verklaart: "Van ISA-Sport krijgen de clubs na de quickscans en de grote keuring te horen wat er allemaal moet gebeuren. Sommige verenigingen hebben misschien wat van hun mensen cursussen laten volgen, dat weet ik niet. De rest van de kennis zit bij de aannemer. Ook al weet een clublid niet wat verticuteren is, is er geen kind overboord, want hij hoeft het niet zelf te doen. Wijzelf leunen ook heel zwaar op de ISA-keuring, zodat we de verenigingen kunnen bijsturen." Aangenomen dat de quickscans genoeg voorkomen, de verenigingen voldoende weten waar ze dagelijks bij hun velden op moeten letten en de aannemers kwaliteit bieden, is het technisch onderhoud van de Lingewaardse velden kennelijk in goede handen.

De verenigingen gaan er financieel op vooruit, als ze het goed aanpakken.

Geld ophoesten

Het blijft niet bij deze ultraversnippering van werkzaamheden en kennis. De gemeente heeft voor aanstaande renovatiewerkzaamheden een tussenpersoon ingeschakeld om het zaakje te coördineren. Deze man is werkzaam bij De Gelderse Sportfederatie en verblijft een paar uur per week op het gemeentehuis om ISA-Sport aan te horen en om verenigingen en aannemers in te lichten en aan te sturen. Opgeteld is dat de vierde uitbesteder in de gemeentelijke renovatieketen,

van boven naar beneden: de gemeente, de Gelderse Sportfederatie, de ISA-Sport en de verenigingen. Hierdoor moeten ineens wel heel veel mensen goed weten waar ze mee bezig zijn, betrokkenheid tonen en over uitstekende communicatieve vaardigheden beschikken: de keten kan best eens ergens in elkaar zakken. Krijgen de aannemers dan weer de schuld? Heeft de gemeente wel een stok achter de deur binnen deze privatiseringsconstructie? Gertsen twijfelt: "Er zijn niet echt sancties

als verenigingen geen goed onderhoudsbeleid voeren." Geen dekking tegen geldverkwisting of blunders? "De keuringen zijn de stok achter de deur. We overleggen met de clubs en dan vragen we of ze het de volgende keer beter willen aanpakken. Mensen maken nu eenmaal fouten, of vergeten wel eens dingen." Moelijk voor te stellen. De gemeente wil zo weinig mogelijk geld kwijt zijn aan haar buitenvelden. Dat alle kennis en betrokkenheid in rook opgaat, lijkt zij daarbij voor lief

te nemen. Extra geld ophoesten doordat sportveldonderhoud de mist ingaat, staat haaks op deze hele bezuinigingsethos en zou bezuinigingsopbrengsten zelfs teniet kunnen doen. Gertsen duikt nog maar eens met zijn neus in de papieren en weet dan toch de contractvoorwaarden bij naligheid te vinden. Hij leest voor: "Met het schenden van de voorwaarden, is de eigenaar bevoegd om tussentijds het contract te beëindigen en weer in eigen beheer te nemen." Maar ver-van-zijn-bed-show of niet, Gertsen blijft een mensenmanager: "Toch zal dat niet snel gebeuren. Het kan altijd voorkomen dat verenigingen de materialen of vrijwilligers niet hebben, of alles gewoon niet kunnen behappen." Met geldtekort hebben de Lingewaardse sporters nooit gekampt volgens de accommodatiebeheerder: "Verenigingen blijken organisatietalent te hebben, soms maken ze afspraken met elkaar om samen in te zaaien en door goede betrekkingen met bepaalde sponsors - die wij bij de gemeente niet hebben- kunnen ze werkzaamheden goedkoper laten uitvoeren. Zo sparen zij geld uit."

Privatisering

Doemscenario's buiten schot gelaten, liggen de Lingewaardse velden er dus beter bij omdat hulp snel ter plaatse kan zijn en is de gemeente blij door een hoop minder bemoeienissen en manuren. Privatisering is zo een goede oplossing voor de problemen waar de gemeente en verenigingen tegenaan liepen, zo lijkt het. "Huissen had zijn verenigingen al geprivatiseerd", aldus Gertsen. "We zagen dat dat goed ging. En eigenlijk hebben we, wat we daar zagen, gebruikt als basisconcept. De hele privatisering is in harmonie verlopen. We zijn allemaal om de tafel gegaan, zodat alle verenigingen zagen wat we gingen doen. Voor de gemeente is de verandering een verbetering. Toen we het onderhoud zelf nog deden, kregen we de hele tijd vragen als 'wanneer komen jullie nou bij ons renoveren, of onderhoud plegen?', nu regelen zij dat allemaal mooi zelf." Iedereen blij. "Jazeker", vervolgt hij. "Sportveldbeheer is alleen nog een kwestie van ieder kwartaal wat geld overmaken en per kwartaal die keuring regelen en de renovaties organiseren".

Gelukkig hebben de resterende klusjes op sportveldgebied nog genoeg voeten in de aarde. De beheerder vertelt over de grote renovatieronde die er dit jaar aan zit te komen voor Lingewaard. Op aandringen

van de Burgemeester legt de gemeente vier kunstgrasvelden tegelijk aan, uit kosten oogpunt goedkoper dan wanneer zij alles los van elkaar en verspreid over zes jaar laat doen. Gertsen: "We hebben geld tekort. De Raad heeft ons, op basis van de eerste raming door Oranjewoud, geld toegezegd om het project te volbrengen. Maar uit een tweede raming door ProCensus bleek dat we extra kosten moesten maken. Hierbij valt te denken aan het verleggen van wegtracés binnen een veld, het plaatsen of weghalen van hekken maar ook aan bodemonderzoek. Als je een kunstgrasveld wilt aanleggen op de plaats van een oud veld en er blijkt vroeger een vuilnisbelt onder te hebben gelegen, dan moet je weten of de grond veilig genoeg is om weer op aan te leggen. Nu moeten we eerst een raadsvoorstel schrijven waarin we kunnen aantonen dat we, ondanks de extra kosten, 'inbreiden' (dat wil zeggen, zo efficiënt mogelijk het geld uitgeven, red.) en het geld goed besteden. Als we het geld niet krijgen, moeten we werkzaamheden laten schieten. Ik weet nog niet welke dat dan gaan worden. Nadeel door het verzoek van de burgemeester was dus dat we heel snel aan het werk moesten, maar dat we uiteindelijk nog niet aan de slag kunnen omdat we wachten op het geld."

Slotsom is dat de gemeente geld bespaart en dat het onderhoud van de velden erop vooruit is gegaan. Die hogere onderhoudsefficiëntie kan niet alleen liggen aan de voormalige belegen houding van de gemeente door de ongreepbaarheid van veldonderhoud. Evenmin is het waarschijnlijk dat verenigingen vele malen beter kunnen uitbesteden, gelijk Jerommekes gemak van slagen tegenover alle moeizame pogingen van Lambik voor hetzelfde resultaat. Gertsen verklaart simpel: "De grootste geldbesparing zit hem in personeel, een grote kostenpost. Wij hadden zelf mensen in dienst, verdeeld over die samengevoegde gemeenten. Die heeft de gemeente weggesaneerd. Verder hebben we het ronduit uitstekend getroffen met verenigingen die goed voor hun eigen velden zorgen."